

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden lördagen den 15 januari 1916, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal samma dag,

Lördagen den 15 januari,

kl. 11 f. m.

Herr Jonsson, Olof, framträdde till talmansbordet och yttrade:

Mina herrar! Även denna gång har jag att i egenskap av kammarens ålderspresident hälsa eder välkomna till det stundande mötet och att under sammanträdet föra ordet, intill dess talmansutnämningarna blivit för kammaren meddelade.

De förhoppningar, som måhända kunde hysas, då vi motsvarande dag under förra året här samlades, att nämligen det så förhärjande kriget med dess olycksbringande återverkningar på handel och samfärdsel även för neutrala stater borde under årets lopp kunna utmynna i fred och normala förhållanden, ha, som vi alla veta, icke blivit uppfyllda. Kammaren har därför nu att gå till sitt arbete under de, om möjligt, ännu allvarligare och mera olycksdigra tidsförhållanden, som ha framkallats av att mera än eljest vederbörande ha begagnat sig av den läran, att makt går före rätt även mot neutrala stater, som ha sökt att på bästa sätt fylla sina plikter beträffande neutraliteten.

Alla hoppas vi väl ändock att under eljest fredliga förhållanden kunna med vårt arbete bidra till upprätthållande av respekt och aktning för vårt land och att därjämte befrämja allt, som kan göra vårt fosterland till ett kärt, om än enkelt hem för ett sunt och kraftigt folk. Med den önskan att Gud måtte bevara vår konung och vårt fosterland, ber jag härmed få förklara detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kanslirådet C. F. Vougat att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra

kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 14 januari 1916.*

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas, innan instundande riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar bankokommissarien R. E. Norberg, direktören Sven Palme och parkföreståndaren F. W. Thorsson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar godsägaren G. F. Östberg, professorn G. Kobb och bankdirektören H. S. Tamm.

Efter avslutandet av 1915 års lagtima riksdag hade, vad första kammaren angår, till justitiedepartementet insänts dels fullmakter för 25 personer, som vid val i september månad 1915 av vissa landsting och stadsfullmäktige utsetts till ledamöter av kammaren under en tid av sex år, räknade från och med den 1 januari 1916, dels ock fullmakter för 4 personer, som, efter det ledamöter av kammaren avgått, vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda att inträda i de avgångnas ställe.

Då landstingsmannen Erik Olof Engström, vilken utsetts till ledamot av första kammaren för Jämtlands län, sedermera av sagt sig uppdraget, blev den för honom utfärdade fullmakten undantagen från granskning.

Granskning företogs nu av de övriga fullmakterna.

Det anmärktes såsom avvikande från de i 13 och 15 §§ av lagen om val till riksdagen föreskrivna formulär, att i en fullmakt icke utsatts enligt vilken § i vallagen förrättningen ägt rum, samt att i några fullmakter tiden för valets förrättande och för vilken valet gällde, icke angivits i full överensstämmelse med formulären. Då emellertid dessa avvikelser från formulären icke syntes vara av beskaffenhet, att därigenom meningens förändrades eller otydlighet föranleddes, ansågos desamma ej böra utgöra hinder mot fullmakternas godkännande.

I övrigt blevo de granskade fullmakterna lämnade utan anmärkning.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de riksdagsmän, för vilka de granskade fullmakterna utfärdats, skulle tillika med dessa fullmakter överlämnas till kammaren.

I ämbetet
Sven Hagströmer.

Förteckning å de ledamöter av riksdagens första kammare, för vilka fullmakter granskats inför chefen för justitiedepartementet den 14 januari 1916.

Stockholms stad.

1. Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Knut Agathon Wallenberg.
2. F. d. justitierådet Ernst Trygger.
3. Komministern Ernst Alarik Klefbeck.
4. F. d. kammarrättsrådet Johan Östberg.
5. Grosshandlaren Herman Fredrik Lamm.
6. F. d. riksbanksfullmäktigen friherre Bror Karl Johan Langenskiöld.
7. Svenska transportarbetarförbundets förtroendeman Charles Gustaf Lindley.
8. Lektorn Johan Fredrik Nyström.
9. Vice häradshövdingen Adolf Hjalmar von Sydow.
10. Partisekreteraren Fredrik Ström.

Jönköpings län.

11. Kronofogden Carl Harder von Mentzer i Lilla Segerstad.
12. Lantbrukaren Per Alfred Petersson i Påboda.
13. Landssekreteraren greve Jacob Wilhelm Spens i Jönköping.
14. Godsägaren Karl Johan Alfred Gustafsson å Stensholm.
15. Lantbrukaren Salomon Malcolm Pettersson i Fällinge Agård.
16. Hovrättsrådet Karl Johan Ekman i Jönköping.

Gottlands län.

17. Disponenten Per Axel Forssman i Björke.

Göteborgs och Bohus län.

18. Redaktören Edvard Alkman i Göteborg.

Göteborgs stad.

19. Handlanden Herman Kunze i Göteborg.

Västmanlands län.

20. Professorn Samuel Clason i Lund.
21. Direktören Edvard Otto Vilhelm Wavrinsky i Stockholm.
22. Ombudsmannen Adam Hult i Kolbäck.
23. Godsägaren greve Malcolm Alexander Hugo Hamilton å Hedensberg.

Jämtlands län.

24. Landstingsmannen U. Holm i Jonsgård.

Västerbottens län.

25. Häradshövdingen Axel Herman Georg Rogberg i Anäset.
26. Redaktören Ernst Johan Gustav Rosén i Umeå.
27. Disponenten Uno Norrman i Ytterstfors.
28. Grosshandlaren Emil Lagerkvist i Skellefteå.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upp-rop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Nyström*,
» *Thyrén*,
» *Cedercrantz*,
» *Hallberg*,
» *Gelin*,
» *Rogberg*,
» *Rosén*,
» *Lagerkvist*,
» *Asplund*.

Härefter föredrogos följande sjukbetyg:

Att lektor *J. F. Nyström* på grund av sjukdom (luftrörs-katarr med feber) är oförmögen att under de närmaste dagarna delta i riksdagsarbetet, intygas härmed.

Stockholm den 14 januari 1916.

Erik Tengstrand,
Legitimerad läkare.

Landshövding *C. Cedercrantz* är på grund av en åkomma i ena foten förhindrad att närvara vid riksdagens öppnande den 15 januari och att delta i riksdagens arbete under de närmast följande dagarna.

Kalmar den 13 januari 1916.

Richard Warholm,
Legit. läkare. Lasarettsläkare.

Därjämte anmäldes förfall för herrar *Hallberg*, *Rogberg*, *Rosén* och *Asplund*.

Hans excellens herr statsministern *Hammarskjöld* inträdde nu och uppläste Kungl. Maj:ts öppna brev till riksdagens första kammare angående förordnande av talman och vice talman i kammaren vid innevarande års lagtima riksdag, enligt vilket förordnats till talman ledamoten av kammaren greve *Hamilton*, *Hugo*, och till vice talman ledamoten av kammaren herr *Odelberg*.

Herr *Jonsson*, *Olof*, lämnade nu talmansplatsen, som intogs av herr talmannen; och yttrade därefter herr talmannen:

Mina herrar! På Konungens bud intager jag nu denna plats. Därvid skall jag främst uttala något, som jag vet i denna stund är i allas edra tankar. Under de senaste fem riksdagarna har talmansklubban i första kammaren med oväld, klarsynthet och framstående skicklighet förts av *Ivar Afzelius*, som därvid i hög grad förstått att vinna kammarens förtroende. Med den rätt, som en långvarig och förtjänstfull verksamhet giver, har han nu trätt tillbaka. Vi beklaga livligt den förlust, som denna kammare och riksdagen därigenom lider. Vår tillgivenhet och våra välönskningar följa honom. Vad han här varit skall sent förgätas.

Om mig själv skall jag vid detta tillfälle ej mycket orda. Livligt är jag medveten om, mina herrar, att edert förtroende måste av mig i tjänsten intjänas. Men å andra sidan känner jag nog eder tillräckligt för att veta, att jag icke riskerar ett avslag, då jag ber om ett litet förskott på detta förtroende i den välvilja och det vänliga överseende, varav jag i mer än ett hänseende är i behov.

Herr talmannen anmälde, att någon ansökning till sekreterarbefattningen hos kammaren icke inkommit, och hemställde, huruvida kammaren behagade genast företaga val av sekreterare.

Sedan denna hemställan besvarats med ja, företogs valet, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

Kanslirådet A. von Krusenstjerna med samtliga avgivna, eller 126 röster.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sitt sammanträde tisdagen den 18 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av tre ledamöter för att deltaga i talmansöverläggningarna, och

dels av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t genom offentliga anslag i nåder bjudit och kallat riksdagens ledamöter att måndagen den 17 i denna månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt

efter förrättad gudstjänst begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 100 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet å varje bänk finge genom sekreteraren ske efter slutet av kammarens sammanträde denna dag, med iakttagande att de för varje landstingsområdes eller stads riksdagsmän avsedda biljetter utlämnades till områdets eller stadens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 11,48 f. m.

In fidem
C. F. Voug.
